

MARIA GAY

Que la SECCIÓ FEMENINA (amb majúscules!) de
l'Orfeó Català té història, ho sabem tots els de la ^{que hem}
Casa. Que no hi ha hagut encara una ploma d'or, ^{cap}
galana i subtil que s'hagi atrevit a escriure aque-
sta història, també és cosa sabuda per tots nosaltres.
I que es guardarà bé d'escriure-la l'autor d'aquestes ^{d'intentar-ho}
ratlles... ho sap ell mateix. ^{C'autor d'aquestes ratlles m'entendria}

La nostra Secció Femenina fou la primera dels ^{ho}
Orfeons de Catalunya; les nostres orfeonistes, fo- ^{també}
ren les primeres barcelonines que aprengueren i ba-
llaren sardanes pels carrers i places de la ciutat
compal, davant la curiositat i l'admiració dels pro-
pis barcelonins; les primeres de dansar i divulgar
els ballets populars catalans, no solament a Barce-
lona, sinó ^{pels} ~~també~~ als pobles que visitava l'Orfeó
Català, en els temps heròics en què començà a fer
conèixer les seves cançons i el seu art, tot desvet-
llant les ~~consciències~~ consciències i l'amor
a tot el que és noble.

De la nostra Secció Femenina han sortit (i surten!)
veus privilegiades i ensinistrades, que són prestigi
de les mestresses d'aquestes veus, gaudi de llurs
oients i honor de l'Orfeó Català.

La nostra Secció Femenina ha fet possible la in-
terpretació de ~~xxx~~ grans obres corals dels eminents
compositors que l'Orfeó Català ha donat a conèixer, i
ha inspirat altres obres, també grans, escrites ex-
pressament per a les nostres orfeonistes.

~~IxdelxxrenglesxxdaxlaxnostraxSeccióxFemenina~~

I, perquè l'èxit de la nostra Secció Femenina fos
complet, ja des del començament de la seva formació,
es barrejà en els seus rengles un personatge entrema-
liat que a través dels anys ha fet de les seves,
i, valga'ns Sant Valentí, ^{que deu pensar en el} patró dels enamorats, con-
segueix encara exercint el seu poder: Naturalment

Monte de l'orpe & Carles hi ha
cubells. I ella té 2 cubells d'orpe.

2.

que el personatge al·ludit, no és altre que
sagetes.

Cupido, el de les ~~zeltzes~~
~~www~~

Awa wque y woon wque wles w hira waw wai l wde wcew.

que el personatge al·ludit no és altre que
Cupido, el de les sagetes. I, o no enxte prou
quantitat, o no és equitatiu.

De la feina que aquest famós personatge ha fet dins el fogar de la nostra Entitat, sabem que hi ha un antic cantaire, l'amic Vila, (que també n'és afectat), prepara una relació de tots els cantaires i sorfeonistes (sense oblidar els Mes-tres),

La premiere chose que
je me suis faite
depuis l'achat
de mon appartement

ELS 90 ANYS DE LA SECCIÓ FEMENINA DE L'ORFEÓ CATALÀ

Conferència donada a la sala d'assaigs de l'Orfeó, el dia 5 de desembre de 1986.

La Secció Femenina va ser fundada l'any 1896 i fou la primera dels Orfeons de Catalunya i d'Espanya. Com és sabut, l'any 1891 els llavors joves músics, Lluís Millet (21 anys) i Amadeu Vives (17 anys), crearen un Cor que seguint el model dels creats per l'immortal Clavé va ser d'homes sols i seria anomenat Orfeó Català.

Quatre anys després, el 1895 vingué a Barcelona per donar-hi uns concerts, la prestigiosa "Capella Nacional Russa", amb les Seccions d'homes, noies i nois, i fou una revelació per al mestre Millet. A més, en sentir els seus excel·lents cants hi veié "la bellesa que és capaç de produir la veu humana tractada en conjunt". Immediatament floriren les Seccions de nois i de noies de l'Orfeó. Calgué, doncs, organitzar-les.

En aquells temps la música, cant i piano, formava part de l'educació de les jovenetes de l'alta societat o de famílies barcelonines benestants. Dos distingits professors, Sra. Emerenciana Wehrle i Josep Lapeyra educaven unes trenta alumnes. La Sra. Wehrle era, a més una notable cantatriu com a solista i per al "lied". Oferiren al mestre Millet i a l'Orfeó les esmentades alumnes, que ja eren ben instruïdes musicalment, per a formar la nova secció. En foren admeses 20, i encara que no arribaven a l'edat reglamentària, de 17 anys la Junta en féu cas omís i amb elles quedà constituïda la Secció Femenina de l'Orfeó Català, anomenada encara de "Senyoretetes".

Els costums morigerats d'aquella època i els prejudicis que dominaven, feien que els pares no veiessin de bon grat que les seves filles haguessin de cantar amb homes i sortir en un escenari; a elles també les avergonyia. Era una novetat.

Però, els dirigents de l'Orfeó trobaren la solució escaient. La primera actuació de les tres Seccions va ser el 14 de maig del 1896 i l'obra escollida la "Consagració del Grial", de Wagner, l'escena en què canten separadament dos cors. El dels homes ho van fer a l'escenari i amb l'orquestra, davant del públic, dirigits pel mestre Antoni Nivolau, i les noies darrera dels bastidors, sota la direcció del mestre Millet. Com que els mestres no es veien, no pogueren entendre's, però ja fou comprès per tots els cantaires. El concert va ésser tan ben rebut, que calgué donar-ne quatre audicions més.

Les noves orfeonistes iniciaren els assaigs en un local a part, però després els continuaren en el mateix estatge de l'Orfeó, si bé amb la seva professora i a porta tancada, fins que s'acostumaren al conjunt amb els altres orfeonistes, que les esguardaven pel forat del pany. La novetat!

A tots els actes i a les excursions de l'Orfeó eren acompanyades per les seves mares. També en els assaigs que feien tres i quatre dies a la setmana i de les 10 a 3/4 de 12 de la nit. Les bones senyores les esperaven cosint o fent mitja, comentant o amb alguna dormideta. Però, també es devien sentir satisfetes aquelles que en els primers temps pogueren excursionar amb l'Orfeó a Palma de Mallorca, al Midi de França (Montpeller, Marsella, Perpinyà), València, Madrid i Saragossa, París i Londres.

En aquesta darrera ciutat es produí el fet dolorós de morir una volguda orfeonista de 17 anys, Carme Tort i Munteys. Hi va anar delicada, però li feia tanta il·lusió el viatge, que no volgueren privar-li-ho.

Quan els viatges eren amb tren, les noies i els homes anaven en vagons separats i el del mig ocupaven membres de la Junta i els mestres. Prou se'n queixaven els cantaires que tenien preferències o relacions i no podien anar junts.

L'any 1925 l'Orfeó va fer el memorable romiatge religiós i artístic a Roma. El somni de molts anys del mestre Millet. Al Cor hi havia 70 noies i, per tant, 70 mares. Les despeses eren a càrrec de l'Orfeó, amb l'ajut de socis i amics. La Junta decidí que cada 10 noies tinguessin una mare per acompanyant. Alguna no ho acceptà, però fou el començament de la supressió dels acompanyaments.

Consta que les nostres orfeonistes foren les primeres barcelonines que aprengueren i ballaren sardanes pels carrers i places de la ciutat comtal, davant la curiositat i l'admiració dels propis barcelonins. Els n'ensenyà un jove empordanès que vingué a Barcelona i es féu soci de l'Orfeó. Es deia Francesc d'A. Cambó. També foren les primeres de dansar i divulgar els ballets populars catalans, no solament a Barcelona, sinó pels pobles que visitava l'Orfeó Català.

Les noies i la professora, Sra. Wehrle ajudaren a brodar l'artística Senyera de l'Orfeó, que fou benedida a Montserrat l'any 1896.

Tres generacions de noies han aportat les seves veus a l'Orfeó. Dignament. Han embellit l'obra dels seus fundadors i contribuït a expansionar-la, amb les interpretacions d'autors i composicions universals.

En el fogar artístic i social de l'Orfeó no tot han estat només cançons. Entre "corda" i "corda" han pul.lulat harmonies d'enamora-ments entre cantaires, bon nombre dels quals a través dels anys, han estat ben lligats (o enllaçats) per les "cordes" de prometedors matr-monis. Molt nombrosos han estat els casaments d'orfeonistes. Comencant pels tres mestres Millet que han dirigit el Cor de l'Orfeó i el mestre Francesc Pujol. Com a demostració, l'any 1930 varen ser quatre els qui s'emparellaren.

En els assaigs, quan el mestre Millet, l'insigne fundador, veia que les coses no li sortien com ell les pensava, increpava els cantai-res amb veu forta, però sense que mai se li escapés cap paraula ofensi-va o de mal gust. A cada assaig se sentien les mateixes exclamacions: Canteu baix!, Això no es pot sentir!, Tornem-hi!, No dormiu!. La més forta que deia: "Mal rellamp!". Als tenors els deia: "Feu la veu de llauna!". Als baixos: "Feu la veu de sereno!"

A les noies que s'ensopien: "Sembieu bledes assolellades". Quan de-terminades noies entraven tard a l'assaig, els deia: "Ja heu rentat els plats?" o "Ja tens la roba planxada? (era una planxadora). També alguna vegada deia: "Sembieu el cor de la ràbia!".

Però quan l'assaig havia acabat, ja no es recordava què havia dit.

La distingida fundadora de la Secció de noies de l'Orfeó, Sra. Eme-renciana Wehrle, contiguà amb les seves deixebles com a exemple de fide-litat a l'obra de la Institució. Va morir l'any 1938. L'any 1930 li van fer un afectuós homenatge les cantaires de tots els Orfeons de Catalu-nya.

Molts costums i situacions han canviat. Resten lluny les primeres senyoretes orfeonistes. Però encara, tota cantaire de l'Orfeó, quan po-sa els peus a la sala dels assaigs, sigui quina sigui la seva condició personal, és considerada SENYORETA ORFEONISTA, com ho indica el cartell d'avisos dels assaigs.

M. Piquillern
Desembre 1936